

Voorstel Gemeenteraad G

Onderwerp	700 jaar Enschede		
Portefeuillehouder	Roelof Bleker agendaletter (G)		
Organisatieonderdeel	Cluster Advies	Aangeboden aan Raad	10 maart 2023
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	2300023105

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. Kennis te nemen van het voornemen van het college tot oprichting van de onafhankelijke stichting Enschede 700 en eventuele wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen;
2. Nu alvast 100.000 euro beschikbaar te stellen uit de gereserveerde middelen voor de raadsagenda 2023 om te kunnen starten met de organisatie en uitvoering van 700 jaar Enschede, vooruitlopend op het voorstel 1 miljoen euro beschikbaar te stellen om uitvoering te geven aan initiatieven uit de samenleving voor de viering Enschede 700, dat wordt meegenomen in de integrale afweging bij de Zomernota 2023.

Inleiding en voorgeschiedenis

Op 15 juni 2022 adviseerde het Klein Presidium in haar memo aan de raad om Enschede 700 als gezamenlijke prioriteit van Raad en College op de raadsagenda/akkoord te plaatsen. Hiermee werd een duidelijk signaal afgegeven dat de viering van deze mijlpaal belangrijk is voor de raad. Dit blijkt ook uit de unaniem aangenomen motie 'Enschede 700 jaar verder met elkaar'. Om ervoor te zorgen dat het geen eenmalige confettishow wordt, maar dat het echt beklijft en iets nalaat aan de stad, heeft de gemeenteraad het college opgedragen na te denken over de doelstellingen, de organisatiestructuur, de financiering en planning van het jubileumjaar. Met dit voorstel geven we uitvoering aan de motie van 7 november 2022.

Op 8 mei organiseert de gemeenteraad een flexavond (opinie053) om te kijken hoe we signalen uit de samenleving op kunnen halen hoe de invulling van het feestjaar er uit moet komen te zien. Vanuit verschillende stichtingen, eventorganisatoren, (culturele) instellingen en dwarsdenkers in de stad is veel enthousiasme om de mijlpaal 700 stadsrechten te vieren. De opbrengst van deze flexavond kan mede richting geven aan de festiviteiten rondom 700 jaar Enschede en kunnen in samenwerking met de organisatie/stichting Enschede 700 worden opgepakt.

Publieksvriendelijke samenvatting

In 2025 vieren we dat Enschede 700 jaar stadsrechten heeft. Tijdens het jubileumjaar zullen verschillende initiatieven georganiseerd worden. Iedereen is welkom om 700 jaar Enschede op zijn of haar manier te vieren. We willen graag dat het een feest van de stad voor de stad is. Van kleine buurt-initiatieven tot grote publieksevenementen. Het jubileumjaar moet iets nalaten aan de stad en haar inwoners.

Een onafhankelijke stichting 'Enschede 700' coördineert initiatieven uit de samenleving en start deze waar nodig. Ze faciliteert initiatieven op basis van vooraf vastgestelde criteria en bewaakt het jaaroverzicht en de voortgang van de initiatieven waarin zij deelneemt. Het college vraagt de gemeenteraad om 1 miljoen euro bij te dragen aan de initiatieven en bereidt hiertoe een voorstel voor dat wordt meegenomen in de afweging bij de Zomernota 2023. Doelstelling is om dit bedrag minimaal te verdubbelen met bijgedragen vanuit de samenleving, het bedrijfsleven en overige sponsors (contant of in natura). Vooruitlopend daarop wordt nu alvast 100.000 vrijgemaakt voor de aanloop- c.q. organisatiekosten zodat wij /stichting kunnen starten met de eerste voorbereidingen en fondsenwerving.

Gewenst effect van het besluit in relatie tot de strategische opgaven

Door middelen ter beschikking te stellen voor de festiviteiten rondom 700 jaar Enschede:

- Geven we ruimte aan talentontwikkeling van de Enschedeërs door hen de mogelijkheid te bieden om hun ideeën en initiatieven uit te voeren.

- Versterken we de saamhorigheid onder de inwoners en identiteit van Enschede. Niet alles hoeft voor iedereen te zijn, maar streven moet zijn om er voor iedereen iets te laten zijn.
- Versterken we de trots op de stad
- Dragen we bij aan de (economische) profilering van de stad vanuit de citymarketingvisie
- Organiseren we nalatenschap voor de stad (bijv. groot x-jaarlijks event, een nieuw park, wandel/fietsroutes, dingen op wijkniveau, etc.).
- Laten we zien wat Enschede in huis heeft

Argumenten

1.1 De meerwaarde een onafhankelijke stichting voor de festiviteiten rondom 700 jaar Enschede is in het openbaar belang.

Door de coördinatie van activiteiten en het loket voor de festiviteiten rondom 700 jaar Enschede onder te brengen in een onafhankelijke stichting 'Enschede 700' met ANBI status kan de organisatie slagvaardiger opereren en meer middelen uit bedrijfsleven/ uit de stad/ uit sponsoring binnen halen. Dit kan financieel zijn, maar ook ondersteuning op bepaalde onderdelen. Daarnaast komt er relatief minder bureaucratie kijken bij de aanvragen en is de organisatie neutraal. Een stichting uit de samenleving past bij onze strategische opgave Open Enschede. We benutten de kracht die komt uit de stad. Daarmee dienen we de behartiging van het openbaar belang.

Voor de werving van private middelen en de bekostiging van de activiteiten (één loket) is een Stichting noodzakelijk. Het is immers niet mogelijk om deze beide functies in de gemeentelijke begroting te borgen. Daarnaast is door de oprichting van de stichting met een onafhankelijk bestuur het principe voor en door de stad geborgd. Dit maakt dat de oprichting van de stichting de behartiging van het openbaar belang dient, waarmee aan de in de gemeentewet gestelde voorwaarde wordt voldaan.

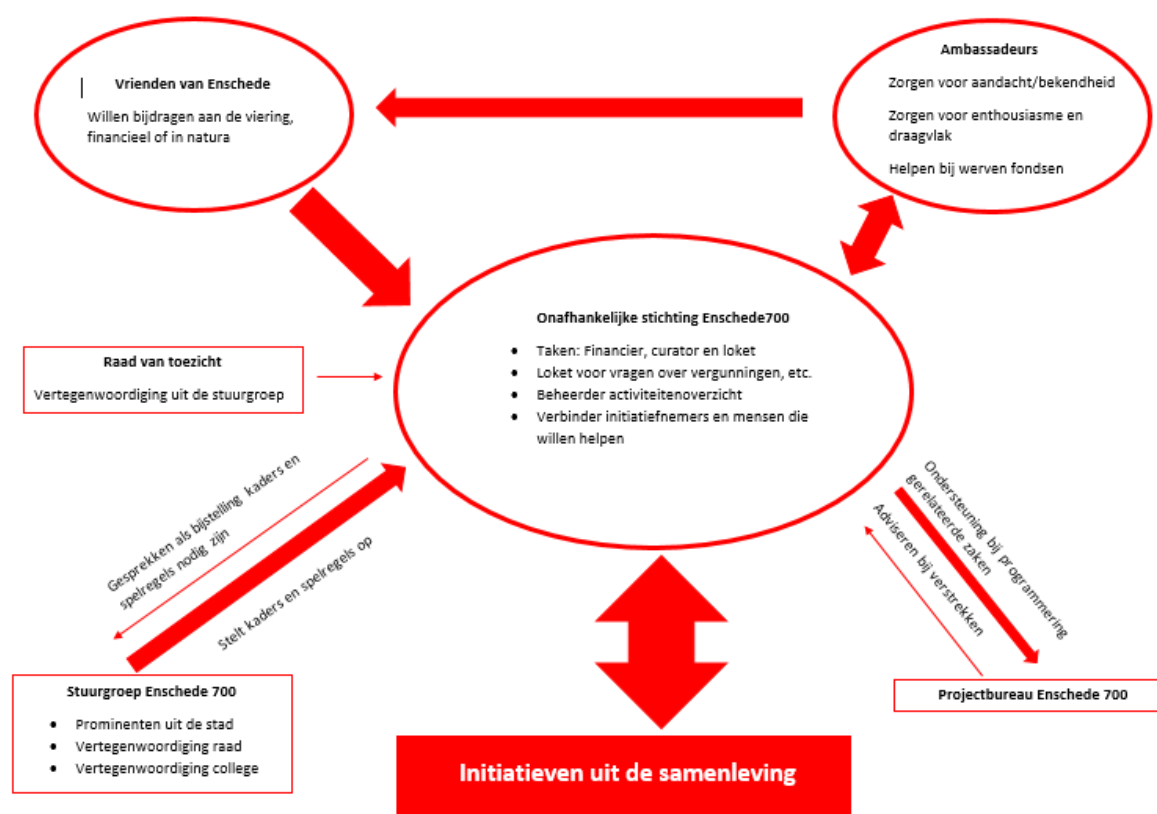
1.2 Oprichting van de stichting is alleen mogelijk nadat de raad in de gelegenheid is gesteld wensen en bedenkingen te uiten.

Om als gemeente een stichting op te richten moet uw gemeenteraad in de gelegenheid zijn gesteld om wensen en bedenkingen te uiten ten aanzien van het concept besluit van het college. Dit is vastgelegd in Artikel 160, tweede lid, van de Gemeentewet. In lijn met het voornemen van het college om de stichting op te richten, luidt het besluit dat ter vaststelling voorligt aan uw raad dat er geen wensen en bedenkingen zijn tegen het voornemen. Indien uw raad wel wensen en bedenkingen heeft, kan het besluit geamendeerd worden. Pas na het al dan niet uiten van wensen en bedenkingen kan het college een definitief besluit nemen over de oprichting van de stichting. Uiteraard wordt uw Raad in het vervolgtraject op verschillende momenten ook actief betrokken bij de voorbereidingen. Op welke wijze dit het beste kan is nog niet bekend.

2.1 Organisatie en opstartkosten 700 jaar Enschede

Door nu alvast 100.000 euro van de gereserveerde middelen uit de raadsagenda 2023 beschikbaar te stellen voor de aanloop- c.q. organisatiekosten/bedrijfsvoering van o.a. de Stichting 'Enschede 700' kan gestart worden met de organisatie van Enschede 700 en de externe fondswerving (2023-2024). Naar mate 2025 dichterbij komt zal het aantal werkuren in de stichting toenemen. De stichting wordt in de kern gerund door een creatief directeur met een groot netwerk en draagvlak in Enschede, en een controller. Zij worden ondersteund door 2-3 projectmedewerkers die het jaaroverzicht bewaken, energie en ideeën uit de samenleving aanjagen en verbinden, aanspreekpunt zijn voor initiatieven, etc. De stichting staat onder toezicht van een raad van toezicht (zie organisatiestructuurafbeelding hieronder). Nogmaals merken wij op dat ook uw Raad op verschillende momenten zal worden betrokken en geïnformeerd zowel in de aanloop naar de oprichting van de stichting als ook in de fase van planvorming en uitvoering. Op 8 mei tijdens de flexavond staat opinie053 in het teken van de raadsagenda/700 jaar Enschede.

De projectorganisatiekosten Enschede 700 zullen naar onze schatting ergens tussen de 300.000 euro en 500.000 euro liggen, deze kosten staan los van het gevraagde uitvoeringsbudget van 1 miljoen euro. De schatting van de projectorganisatiekosten is gebaseerd op de gesprekken die zijn gevoerd met de organisatie Utrecht 900. Zij hadden eenzelfde aanloopperiode als Enschede; de totale kosten voor hun projectorganisatie lagen rond de 750.000 euro.

2.2 1 miljoen euro uitvoeringsbudget doet recht aan de ambitie van het gemeentebestuur

- Het is in deze fase nog niet mogelijk een gespecificeerde begroting te maken, omdat de activiteiten en festiviteiten nog niet bekend zijn, zij moeten vanuit de stad komen. Om toch een onderbouwd voorstel voor het gewenste uitvoeringsbudget neer te kunnen leggen, is een benchmark uitgevoerd onder zes steden die recent een jubileumviering hebben gehad of dit binnen 2 jaar doen. De steden waarmee is gesproken zijn: Amsterdam, Utrecht, Nijmegen, Deventer, Dordrecht en Gouda. Deze steden zijn qua ambitieniveau, doelstellingen voor de viering en/of inwonersaantallen te vergelijken met Enschede (zie bijlage benchmark andere steden jubileumjaar). Zij hadden een uitvoeringsbudget tussen de 1.2 miljoen euro en de 1.95 miljoen euro. De projectorganisatiekosten werden niet gefinancierd vanuit het uitvoeringsbudget. De gevraagde 1 miljoen euro uitvoeringsbudget doet recht aan de gestelde ambitie om in 2025 op een geweldige wijze met zijn allen 700 jaar Enschede te vieren, met uitstraling en trots. En geeft het signaal af dat deze mijlpaal belangrijk is voor het gemeentebestuur.
- De kosten die verbonden zijn aan de voorbereiding en organisatie van dit jubileum volledig in het algemeen belang van Enschede zijn en dus logischerwijs betaald moeten worden uit de gemeentelijke middelen. Hiervoor zijn een motie en amendement aangenomen. In het amendement is besloten geld ter beschikking te stellen voor de raadsagenda. Daarvan wordt nu gevraagd een deel ter beschikking te stellen voor de bedrijfsvoering van de stichting zodat zij kunnen starten met de eerste voorbereidingen voor Enschede 700.
- Enschede kan zich met dit jubileumjaar versterken als het natuurlijke centrum van Twente en Oost Nederland/grensregio. Bestaande vieringen proberen we te koppelen, zoals 100 jaar Singel, 60 jaar FC Twente, 150 jaar Volkspark en mogelijk nog andere vieringen en jubilea die we nog niet in kaart hebben.
- We gebruiken de viering ook om Enschede ook als stad van technologie, innovatie en creativiteit in de kijker te zetten bij inwoners, bezoekers en landgenoten. Hierbij verleden, heden en toekomst aan elkaar verbinden.
- Een substantiële financiële bijdrage vanuit de gemeente is noodzakelijk en dient als hefboomfactor voor cofinanciering door andere partijen. Dit kan ook randvoorwaardelijk gesteld worden om duidelijk te maken dat dit een gezamenlijk feest is.

- De financiële bijdrage vanuit de gemeente is de levensader voor kleine buurtinitiatieven en een financieel vliegwiel voor de grotere initiatieven.

Risico's

1.1 *Er is binnen Enschede geen goede bestuurder te vinden voor de stichting.*

Mocht dit geval zich voordoen, kijken we eerst op regioniveau en schalen we verderop indien nodig. Mocht er uiteindelijk een bestuurder zijn gevonden die wel over de benodigde eigenschappen beschikt, maar nog niet over het netwerk dan zal de gemeente hem/haar via ons eigen netwerk actief introduceren.

1.2 *Er hangt een sfeer van vriendjespolitiek binnen de stichting.*

Dit voorkomen we door de volgende acties:

- 1) Kleine lokale (buurt)initiatieven die als doel hebben om de sociale cohesie in de wijk te versterken, worden door buurtgenoten zelf getoetst en toegewezen. Bedragen tot 3K.
- 2) Voor de activiteiten met een subsidieaanvraag tot 50K zijn vooraf beoordelingscriteria opgesteld.
- 3) Voor grote publieksevenementen met een subsidiebedrag tot 250K beoordelen stichting Enschede 700 en de gemeente Enschede gezamenlijk de aanvraag.
- 4) De stichting staat onder toezicht van een raad van toezicht

1.3 Een privaatrechtelijk fonds dat bijdragen aan derden verstrekt, kan als bestuursorgaan worden gekwalificeerd wanneer:

- 1) een bestuursorgaan een beslissende invloed heeft op de inhoudelijke criteria (zeggenschap) op basis waarvan de bijdragen worden toegekend, en;
- 2) de financiële middelen die het bestuursorgaan ter beschikking stelt 2/3 of meer bedragen van het totaalbedrag dat wordt ingezet voor de toekenning van de bijdragen (financieel vereiste).

Alleen als aan beide criteria voldaan wordt is sprake van een bestuursorgaan, waarmee de bijdragen aan derden subsidies zijn en ook de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is.

Aan het criterium van de zeggenschap wordt niet voldaan, nu de stuurgroep (die naast de gemeente uit een brede vertegenwoordiging uit de stad bestaat) de kaders en de spelregels voor besteding van die middelen vaststelt en daarmee de invloed vooral van externe partijen is.

Dit betekent dat de stichting privaatrechtelijk opereert. De bijdragen die door de stichting ten behoeve van de viering van Enschede 700 jaar worden verstrekt, zijn daarmee geen subsidies.

Bij onenigheid over de bijdragen staat alleen de weg naar de burgerlijke rechter open.

2.1 *Er worden te weinig middelen voor de opstart en organisatiefase van Enschede 700 vrijgemaakt*

Hierdoor zijn het aantal beschikbare uren en de organisatiecapaciteit beperkt. Dit heeft effect op de intensiteit van fondswerving en op capaciteit om energie en ideeën uit de samenleving aan te jagen en te verbinden.

2.2 *Er worden geen of te weinig middelen vanuit de gemeente beschikbaar gesteld.*

Het voorstel tot het beschikbaar stellen van 1 miljoen euro wordt meegenomen in de integrale afweging van de zomernota. Toekenning van de middelen is daarom afhankelijk van dit proces. Op het moment dat de financiële situatie het niet toe staat om middelen beschikbaar te stellen zal dit meer druk leggen op de stichting Enschede 700 om meer cofinanciering vanuit de samenleving, het bedrijfsleven en overige sponsors (contant of in natura) te organiseren. Het risico bestaat dat het enthousiasme dat er nu in de samenleving is wegebt omdat het gevoel ontstaat dat de gemeente 700 jaar niet belangrijk vindt. De kans bestaat dat we onze ambitie moeten bijstellen en de programmering moeten versoberen.

2.3 *Besluitvorming over de hoogte van het uitvoeringsbudget duurt te lang*

Dit zal het regelen van cofinanciering en/of sponsoring frustreren omdat dit vaak voor een bepaalde periode aangevraagd moet zijn. Ook zal het lastiger zijn of in sommige gevallen zelfs onmogelijk om de festiviteiten nog op te nemen in programma's van onderwijs, cultuur en evenementen. Trage besluitvorming kan zorgen tot een ongewenst domino-effect.

2.4 *Covid of een andere pandemie maakt het niet mogelijk om 700 jaar Enschede in 2025 te vieren.*

De festiviteiten zullen kleinschaliger georganiseerd moeten worden en/of doorgeschoven moeten worden naar 2026.

2.5 *De claim van 1 miljoen euro bij de zomernota 2023 wordt niet ingewilligd*

Door het uitvoeringsbudget van 1 miljoen euro niet direct ter beschikking te hebben, blijft er onzekerheid bestaan over de gemeentelijke bijdrage voor de festiviteiten rondom Enschede 700 jaar. Deze onzekerheid maakt het moeilijker om cofinanciering op te halen uit de markt en initiatieven te starten die een langere aanloop tijd hebben en/of voorfinanciering nodig hebben.

1. De kosten voor het oprichten van de stichting 'Enschede 700' kunnen bekostigd worden uit de gereserveerde middelen van de raadsagenda Enschede 700 jaar, conform amendement F van de raadsvergadering 7 november 2022.

De huidige reservering van 100.000 euro is een voorlopige inschatting van de kosten om te kunnen starten met de organisatie en uitvoering van 700 jaar Enschede. De projectorganisatiekosten Enschede 700 zullen naar onze schatting ergens tussen de 300.000 euro en 500.000 euro liggen. De stichting wordt in de kern gerund door een creatief directeur met een groot netwerk en draagvlak in Enschede, en een controller. Zij worden ondersteund door 2-3 projectmedewerkers die het jaaroverzicht bewaken, energie en ideeën uit de samenleving aanjagen en verbinden, aanspreekpunt zijn voor initiatieven, etc.

2. Voor de kosten van de festiviteiten wordt een claim van 1 miljoen euro (incidenteel) bij de zomernota ingediend. Het is afhankelijk van de integrale afweging in dit proces of de middelen ook toegekend worden.

Afweging en alternatieven

1. Er wordt geen onafhankelijke stichting opgericht, maar:

a. Binnen de gemeente wordt een projectteam opgetuigd in samenspraak met bijv. college en raad die wordt belast met de coördinatie en organisatie van Enschede 700 jaar. Het projectteam werkt nauw samen met Enschede Promotie.

Een onafhankelijke stichting kan slagvaardiger opereren en meer middelen uit bedrijfsleven/ uit de stad/ uit sponsoring binnen halen. Daarnaast is het netwerk en/of toegang tot netwerken van het projectteam mogelijk beperkt. Dit kan nadelig zijn voor het organiseren van cofinanciering. Daarnaast heeft de gemeente geen ANBI status.

b. Enschede Promotie krijgt extra middelen en wordt belast met de coördinatie en organisatie van Enschede 700 jaar.

Enschede Promotie is al een onafhankelijke stichting. Hierdoor hoeft er geen nieuwe stichting te worden opgericht. Randvoorwaarde is dat er binnen Enschede Promotie een apart projectbureau wordt opgetuigd. Omdat de gevraagde activiteiten bovenop het bestaande werk komt, moeten zij extra capaciteit inhuren. Een nadeel is dat zij geen ANBI status hebben. Daarnaast is EP sterk gericht op de vrijetijdssector en de binnenstad. We willen 700 jaar Enschede juist breder en maatschappelijk aanvliegen en veel extra funding uit bedrijfsleven en onderwijs halen. En de festiviteiten verbreden met 60 jaar FC Twente, 100 jaar singels, 150 jaar Volkspark en de ideeën van Historische Sociëteit.

2. De wijkbudgetten, de culturele- en evenementsubsidies voor 2025 staan volledig in het teken van Enschede 700 jaar.

Dit maakt dat er de nodige middelen zijn om uiting te geven aan de verjaardag van Enschede, maar dit is opgelegd. Hierdoor ontbreekt de intrinsieke motivatie bij organisatoren. Dit kan zijn weerslag hebben op de uitvoering hiervan, de samenhang van de zaken en de impact die we hopen te bereiken met de festiviteiten.

Participatie

Iedereen is welkom om Enschede 700 jaar op zijn of haar manier te vieren. We willen graag dat het een feest van de stad, voor de stad is. Van kleine buurt-initiatieven tot grote publieksevenementen. De stichting 'Enschede 700' brengt ideeën en energie van partijen en/of inwoners uit de stad samen om samen met elkaar de viering te organiseren. Iedereen is eigenaar van zijn/haar eigen initiatief. Dit draagt bij aan onderlinge saamhorigheid, leefbaarheid en talentontwikkeling.

Communicatie

De communicatie ligt primair bij Stichting 'Enschede 700', de initiatiefnemers en waar nodig en mogelijk i.s.m. Enschede Promotie en wordt breed aangepakt. De gemeente zal ondersteunen waar mogelijk via eigen kanalen, wijkteams en netwerken. Een kleine greep uit de activiteiten:

- Persbericht
- Persgesprek
- Abri's
- Social media advertenties
- Busreclame
- Bedrijfsnetwerken
- Culturele netwerken
- Wijkteams
- Kennisinstanties

Vervolg

Zodra de stichting in de concrete oprichtingsfase komt zal het college naar de invulling van het bestuur worden gekeken. Daarbij zijn verschillende opties denkbaar. Ofwel dat er al kandidaten in het netwerk zijn voor rechtstreekse benadering van de directeursfunctie of dat een open procedure wordt gevolgd. Op zeer korte termijn wordt een passend profiel opgesteld. Gewenste eigenschappen kunnen zijn:

- Het hebben van een breed netwerk in Enschede, zowel in cultuur, zakelijk, verenigingen, etc.
- Een goed beeld hebben van mogelijke fondsen en andere kansen voor cofinanciering
- Het kunnen begrijpen en kunnen doorgronden van aanvragen, zowel inhoudelijk als financieel
- Het in staat zijn om mensen te enthousiasmeren en samen te brengen
- Je bent een creatieve denker en ziet kansen en mogelijkheden

Punt van aandacht is dat nu het een onafhankelijke stichting wordt er in ieder geval geen bestuurders dan wel ambtenaar namens de gemeente Enschede bestuurlijke zeggenschap krijgt. Indien dat wel het geval zou zijn is er sprake van een verbonden partij en dat is nu net wat we niet willen.

In de periode vanaf nu tot en met de Zomernota wordt een voorstel voorbereid ter onderbouwing van het genoemde bedrag benodigd voor Enschede 700. Deze wordt betrokken bij de integrale afweging van de Zomernota.

Opinie053 zal in het teken staan van de raadsagenda/700 jaar Enschede. Dit kan worden gezien als een inspiratiesessie naar ideeën en hoe deze het best zouden kunnen worden aangeboord vanuit optiek van uw Raad. Uiteraard wordt zoals gezegd uw Raad ook periodiek in het vervolgtraject betrokken en geïnformeerd.

Bijlagen

raadsbesluit

benchmark andere steden jubileumjaar

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

de loco-Secretaris,
E.A. Smit

de Burgemeester,
R.W. Bleker

